

**Тернопільська обласна рада  
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації  
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія  
ім. Тараса Шевченка**

**Кафедра іноземних мов та методики їх викладання**



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА**

з галузі **01 Освіта/Педагогіка**

за спеціальністю **014 Середня освіта (Англійська мова і література)**

за освітньо-професійною програмою **Середня освіта (Англійська мова і література)**

4-й рік підготовки

Робоча програма навчальної дисципліни «Виробнича (педагогічна) практика» для здобувачів вищої освіти з галузі 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (Англійська мова і література) за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Англійська мова і література). 31 серпня 2020 р. 27 с.

Розробник : Клак І. Є., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри іноземних мов та методики їх викладання.  
Протокол від 31 серпня 2020 року № 1.

Завідувач кафедри іноземних мов та методики їх викладання



Воронцова Н. Г.

31.08.2020 р.

## 1. Вступ

Навчальна дисципліна «Виробнича (педагогічна) практика» є однією з ключових обов'язкових дисциплін для спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова і література), яку здобувачі вищої освіти проходять протягом 6 тижнів у VIII семестрі в обсязі 8 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS), (Код н/д за ОПП: ОК 25)

## 2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<b>Кількість кредитів:</b> для денної форми навчання – <b>8</b> для заочної форми навчання – <b>14</b>	<b>Галузь знань:</b> 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	<b>Спеціальність:</b> 014 Середня освіта (Англійська мова і література(англійська))	<b>Курс</b>	
		4-й	4-й
		<b>Семестр</b>	
		8-й	8-й
<b>Загальна кількість годин:</b> для денної форми – <b>240</b> для заочної форми – <b>420</b>	<b>Освітньо-професійна програма</b> Середня освіта (Англійська мова і література)	<b>Самостійна робота</b>	
<b>Тижневих годин:</b> для денної форми навчання – <b>40</b> для заочної форми навчання – <b>70</b>			
	<b>Ступінь вищої освіти:</b> бакалавр	<b>240</b>	<b>420</b>
		<b>Форма контролю: залік</b>	

## ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти (далі здобувачі) є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня «бакалавр». Відповідно до Закону «Про вищу освіту» педагогічна практика є складовою формування в майбутніх педагогів фахових умінь і навичок. Виробнича (педагогічна) практика, зокрема, сприятиме вдосконаленню мовно-комунікативної, мовознавчої, психологічної, педагогічної, методичної компетенцій здобувачів-філологів, опануванню ними сучасними освітніми технологіями, набуттю навичок здійснення науково-педагогічних спостережень.

Виробнича (педагогічна) практика є органічною складовою підготовки здобувачів вищої освіти гуманітарно-технологічного факультету з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова і література).

## **1. Мета і завдання виробничої (педагогічної) практики**

**Метою** виробничої (педагогічної) практики є оволодіння майбутніми педагогами сучасними методами, засобами, технологіями та формами організації освітнього процесу в ЗЗСО; формування в них умінь застосовувати в практичній діяльності знання з основ теорії педагогіки, психології та методики викладання англійської мови, усвідомлення професійної значущості цих знань та виховання потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх в практичній діяльності, а саме: здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи власну іншомовну компетентність та знання основ фахових дисциплін; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання й виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

**Основними завданнями виробничої (педагогічної) практики є:**

### **1. Навчальні:**

- розширити та поглибити психолого-педагогічні, методичні, мовні знання здобувачів, навчити синтезувати їх у процесі педагогічної діяльності та використовувати у процесі вирішення конкретних навчальних завдань;
- ознайомити здобувачів з сучасним станом навчально-виховної роботи в ЗЗСО, передовим педагогічним досвідом;
- формувати в здобувачів-практикантів вміння проводити практичні заняття з використанням сучасних методів і технологій навчання англійської мови;
- навчити здобувачів визначати шляхи усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;

### **2. Наукові:**

- виробити творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності;
- формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу.

### **3. Виховні:**

- виховувати в здобувачів стійкий інтерес до професії вчителя, потреби у педагогічній самоосвіті;
- формувати в майбутніх вчителів педагогічні вміння й навички, що сприятимуть розвитку професійних якостей, потреби в педагогічній самоосвіті;
- розвивати в здобувачів-практикантів вміння здійснювати виховну роботу.

### **4. Професійні:**

- формувати в здобувачів вміння планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі;
- формувати вміння реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання й виховання учнів;
- формувати вміння вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату;
- здійснювати педагогічну діяльність згідно з вимогами статуту ЗЗСО, правилами внутрішнього розпорядку;
- спонукати здобувачів-практикантів до вивчення документації ЗЗСО: програми навчальної дисципліни, робочої програми, методичного забезпечення.

Реалізація поставлених завдань здійснюється відповідно до сучасних вимог методики викладання англійської мови в ЗЗСО.

Важливість виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО полягає в тому, що здобувачі повинні навчитися комплексно, а також свідомо застосувати весь арсенал одержаних теоретичних знань з лінгвістики, мовознавства, методики навчання та освітніх компонентів психолого-педагогічного циклу.

## **2. Основні професійно-методичні вміння здобувачів-практикантів**

Під час виробничої (педагогічної) практики здобувач, спираючись на зразки методичних матеріалів та використовуючи настанови методистів і вчителів, повинен оволодіти основами

професійних компетентностей:

### **Загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК1.** Здатність використовувати знання з англійської мови усно та письмово в професійній діяльності.
- ЗК2.** Здатність навчатися та самонавчатися, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.
- ЗК3.** Здатність до усного та письмового спілкування українською мовою з професійних питань.
- ЗК4.** Здатність до застосування soft skills (планування та розподілу часу, тайм менеджменту, вміння брати на себе відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах тощо).
- ЗК5.** Здатність знаходити, інтерпретувати та застосовувати інформацію з різних джерел.
- ЗК6.** Здатність застосовувати знання на практиці.
- ЗК7.** Здатність приймати обґрунтовані рішення та судження, з врахуванням соціальних, наукових та етичних аспектів.
- ЗК8.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК9.** Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК10.** Здатність оцінювати і підтримувати якість роботи.
- ЗК11.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК12.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК13.** Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК14.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

### **Фахові компетентності**

- ФК1.** Здатність до застосування сучасних методологічних, наукових і практичних основ предметної спеціалізації.
- ФК2.** Здатність до застосування сучасних методик й освітніх технологій навчання англійської мови (зокрема інформаційних) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
- ФК3.** Здатність визначати, критично осмислювати та застосовувати ефективні підходи (методи) у процесі навчання англійської мови на підставі вітчизняного та міжнародного досвіду.
- ФК4.** Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять (зокрема в інтерактивному та дистанційному режимі).
- ФК5.** Трансфер сучасних науково-педагогічних досягнень у власну професійну діяльність і у розвиток soft skills учнів у процесі навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти.
- ФК6.** Здатність до перенесення лінгвістичних знань і навчально-практичного досвіду в процес навчання англійської мови, до розвитку мовної уваги та виявлення подібностей і відмінностей у різних мовах.
- ФК7.** Володіння методиками білінгвального інтегрованого навчання англійської мови та основами дидактики багатомовності.
- ФК8.** Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності. Готовність до виконання ролі модератора у діалозі двох культур (рідної та іншомовної).
- ФК9.** Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів професійної діяльності), організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп та здатність до створення позитивного освітнього середовища для успішного оволодіння учнями навичками іншомовної компетентності.
- ФК11.** Володіння англійською мовою на рівні не нижче С1, дотримання сучасних мовних норм, опанування різних видів мовленнєвої діяльності, формування мотиваційного контексту для продуктивного вивчення англійської мови, утвердження ролі англійської мови як засобу міжкультурної комунікації.

**ФК12.** Здатність адекватно використовувати мовленнєві одиниці, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі професійної і міжособистісної комунікації, володіння різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

**ФК13.** Здатність до навчання англійської мови на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до виконання ролі агента змін в системі загальної середньої освіти (донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації), знання дидактичних і лінгводидактичних засад їхньої реалізації в освітньому процесі закладах загальної середньої освіти та здатність до виконання ролі тьютора, едвайсера, коуча, фасилітатора у навчанні англійської мови.

**ФК15.** Здатність застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

**ФК16.** Здатність застосовувати методи діагностування й контролю досягнень учнів.

### **Програмні результати навчання (ПРН):**

**ПРН1.** Демонструвати знання основ філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку поглиблених когнітивних та практичних умінь/навичок, майстерності та інноваційності на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері загальної середньої освіти, розвитку soft skills, загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку особистості, суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності.

**ПРН2.** Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з англійської мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) на рівні С1, виявляти здатність вдосконалювати та підвищувати власний фаховий рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

**ПРН3.** Визначати сутність процесів навчання й виховання у середній школі, їх психолого-педагогічні основи в загальних поняттях та термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

**ПРН4.** Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти реального освітнього процесу та використовувати їх для планування, організації та реалізації прикладного мікродослідження з методики навчання англійської мови та психолого-педагогічних дисциплін, презентувати його результати.

**ПРН6.** Демонструвати знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення учнів.

**ПРН7.** Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем організації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.

**ПРН8.** Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері дисциплін загальної та професійної підготовки при розв'язанні практичних соціально-професійних та лінгводидактичних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

**ПРН9.** Організовувати навчальну діяльність учнів, керувати нею й оцінювати її результати з метою набуття практичних навичок майбутньої професійної діяльності.

**ПРН10.** Демонструвати знання державних стандартів загальної середньої освіти, навчальних програм з англійської мови для ЗЗСО та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах педагогічної діяльності.

**ПРН11.** Знати мовну норму, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови, особливості використання мовних одиниць у різних комунікативних контекстах, мовний дискурс сучасності.

**ПРН12.** Володіти навичками проведення діагностичних вимірів з метою їх ефективного використання у вивченні особистості учасників навчального процесу (учителів, учнів) з метою створення позитивного психологічного клімату у класі та атмосфери співпраці.

**ПРН13.** Планувати, проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі набутих компетентностей із дисциплін професійної підготовки.

**ПРН14.** Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема технології дистанційного навчання) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

**ПРН15.** Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами дисциплін професійної підготовки з обраної спеціальності та спеціалізації

**ПРН16.** Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування та soft skills залежно від ситуації.

**ПРН17.** Виявляти готовність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування майбутніх наслідків на основі отриманих професійних знань та практичних навичок.

**ПРН18.** Визначати рівень особистісного і професійного розвитку, автономно моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних завдань у професійній діяльності.

**ПРН19.** Виявляти відповідальність за розвиток професійного знання і практичних навичок, здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної освітньо-професійної цілі, включаючи ситуації невизначеності вимог і умов.

**ПРН20.** Виявляти здатність до використання української мови в професійній діяльності та в контексті глобалізаційних процесів.

**ПРН21.** Організовувати та коректувати діяльність учнів в процесі навчання, демонструвати інтерперсональні надпрофесійні навички.

**ПРН22.** Здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

**ПРН23.** Дотримуватись гігієнічних вимог при організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти з метою збереження та укріплення здоров'я учнів; знати психологічні, вікові та індивідуальні особливості школярів, оцінювати їх розвиток, зокрема учнів з особливими потребами.

### **3. Зміст та організація діяльності здобувача-практиканта під час виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО**

Виробнича (педагогічна) практика здобувачів організовується деканатом гуманітарно-технологічного факультету та кафедрою іноземних мов та методики їх викладання на підставі наказу ректора по академії. Безпосереднє керівництво виробничою (педагогічною) практикою здобувачів здійснюють керівники практики – завідувач педагогічною практикою академії, викладачі кафедри іноземних мов та методики їх викладання.

Відповідно до навчального плану, виробнича (педагогічна) практика проводиться в базових ЗЗСО області упродовж 6 тижнів у VIII семестрі в обсязі 240 один (8 кредитів). Вона є третім етапом професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» до самостійної навчально-виховної роботи в ЗЗСО.

Перед початком практики здобувачі представляють відношення від дирекції ЗЗСО, де будуть проходити виробничу (педагогічну) практику, на основі якого вони розподіляються та отримують направлення для проходження практики у відповідному ЗЗСО, за якими закріплюється методист педагогічної практики з числа викладачів англійської мови академії, що мають досвід роботи у ЗЗСО, або пройшли там відповідне стажування.

Завідувачем педагогічною практикою академії та методистами кафедри іноземних мов та методики їх викладання проводиться настановча конференція для здобувачів-практикантів, на якій їм роз'яснюються завдання, зміст та порядок проходження виробничої (педагогічної) практики.

Під час практики здобувачі організовують свою діяльність відповідно до вимог Статуту ЗЗСО, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку школи, виконують розпорядження адміністрації школи й керівників практики, беруть участь у позакласній, методичній та інших видах роботи школи.

Цей вид практики передбачає навчальну, позакласну та дослідницьку роботу здобувачів-практикантів, під час якої ними здійснюється конструювання та організацію навчальної, позакласної та виховної роботи, дослідницька робота.

Для виконання програми практики, реалізації її завдань та проведення окремих видів навчально-виховної роботи з учнями здобувачі закріплюються за певними класами та вчителями англійської мови базового ЗЗСО.

Зміст і обсяг роботи здобувачів на практиці розраховані на 30-годинний робочий тиждень. Щоденне навантаження та перебування здобувача в ЗЗСО становить 6 годин робочого часу. Режим роботи здобувачів-практикантів визначається керівниками практики. Усі здобувачі повинні приходити в ЗЗСО не пізніше, як за 15 хвилин до початку занять у своєму класі, час перебування в ЗЗСО визначається змістом та планом проведення практики.

До робочого часу практиканта входить спостереження за роботою вчителів англійської мови та учнів, ведення щоденника практики, самостійне вивчення методичної літератури, добір дидактичних

матеріалів, консультації з вчителем і методистом.

**Навчальна робота** здобувача-практиканта включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення із специфікою діяльності ЗЗСО даного типу.
2. Ознайомлення із вчителями та навчально-методичною базою для вивчення англійської мови.
3. Спостереження та аналіз уроків англійської мови у 5-9 класах.
4. Спостереження та посильна участь у роботі методичного об'єднання вчителів англійської мови та семінарах здобувачів-практикантів, у заходах з практики.
5. Виготовлення дидактичних посібників, наочного матеріалу та інших видів робіт за дорученням вчителів школи.

**Конструктивно-планувальна робота** здобувача-практиканта включає:

1. Складання планів-конспектів окремих уроків та серій уроків за темою; визначення конкретних цілей, завдань та етапів кожного уроку; обирання ефективних прийомів навчання для досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку.
2. Визначення типів вправ та послідовності їх виконання у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу і рівнем підготовленості учнів.
3. Використання реальних та проектування навчальних мовленнєвих ситуацій, а також відповідного їм мовленнєвого матеріалу для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності.

**Позаурочна робота** включає такі види діяльності:

1. Ознайомлення з системою роботи вчителя, класного керівника, спрямованої на формування у учнів стійкого інтересу до англійської мови.
2. Опанування знаннями з питань підготовки та проведення позакласної роботи з англійської мови: тижнів англійської мови; бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуску стінгазети тощо.
3. Планування та проведення позаурочних заходів.

**Дослідницька робота** включає такі види діяльності:

1. Вивчення наукової та методичної літератури.
2. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів англійської мови та класних керівників.
3. Проведення елементів експериментального дослідження за дорученням викладачів-методистів.
4. Проведення елементів психолого-педагогічного дослідження класу, учнів.

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО проходить у **три етапи**.

На **початковому етапі** педагогічної практики здобувач здійснює таку діяльність:

1. Проходить медичний огляд і отримує допуск до педпрактики.
2. Бере участь у настановчих зборах і організаційних заняттях в академії та в ЗЗСО.
3. Оформлює щоденник спостережень та переписує схеми аналізу уроків та позакласних заходів.
4. Знайомиться з базою педагогічної практики (ЗЗСО та навчальними кабінетами).
5. Отримує індивідуальні завдання від викладача-методиста та вчителя, щодо шефської допомоги ЗЗСО.

На **основному етапі** виробничої (педагогічної) практики здобувач повинен провести:

- 20 уроків англійської мови в 2-9 класах, з них – 5 залікових уроків;
- 4 виховних заходи, з них – 2 залікові;
- гурткове заняття;
- позакласний захід англійською мовою.

На **заключному етапі** виробничої (педагогічної) практики здобувач виконує таку роботу:

1. Готує звітні матеріали з виробничої (педагогічної) практики.
2. Здає звітну документацію керівникам педагогічної практики для перевірки та оцінювання.
3. Бере участь у виставці наочних посібників та наочних матеріалів (в академії).
4. Бере участь в підсумковому обговоренні результатів виробничої (педагогічної) практики.

По **закінченню практики** здобувач повинен здати таку документацію:



1. Індивідуальний план проходження виробничої (педагогічної) практики.
2. Звіт про проходження практики (об'єм не менше 10 сторінок).
3. Характеристика роботи практиканта з оцінкою згідно рішення педради (вказати номер протоколу і дату засідання педагогічної ради ЗЗСО).
4. Щоденник виробничої (педагогічної) практики.
5. Конспекти залікових уроків (з наочним матеріалом), гуртка або позакласного заходу з фаху з оцінками та підписами вчителів.
6. Сценарій позакласного заходу, погоджений заступником директора з виховної роботи.
7. Конспекти виховних заходів, погоджені класним керівником.
8. Психолого-педагогічна характеристика на учня (ученицю).
- \* Документи, завірені печаткою школи та підписом керівника ЗЗСО.

Виробнича (педагогічна) практика завершується підсумковою конференцією, під час якої підводяться підсумки, оцінюються результати роботи.

#### **4. Права та обов'язки здобувача-практиканта**

1. Здобувач має право вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, організації практики, брати участь у конференціях та нарадах.
2. Здобувач-практикант має право одержувати консультації вчителя і методиста з усіх питань проведення виробничої (педагогічної) практики.
3. Здобувач-практикант має право користуватися бібліотекою школи, навчальними кабінетами, навчальними посібниками.
4. Здобувач проходить виробничу (педагогічну) практику в ЗЗСО, визначених навчальним закладом, під керівництвом методиста.
5. Практикант проводить свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації школи, вчителя у погодженні з керівником практики (викладачем-методистом) від навчального закладу.
6. Упродовж виробничої (педагогічної) практики здобувач працює в ЗЗСО не менше 6-ти годин на день.
7. Практикант своєчасно і якісно веде документацію виробничої (педагогічної) практики, передбачену робочою програмою.
8. Здобувач, який не виконав програму практики без поважних причин і отримав незадовільну оцінку, може бути відрахованим із навчального закладу.
9. Здобувачу, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути визначено додатковий термін проходження даного виду практики, але у вільний від навчання час.

#### **5. Організація та керівництво виробничою (педагогічною) практикою**

Відповідальність за організацію, проведення та контроль виробничої (педагогічної) практики покладається на керівників навчального закладу. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують викладачі кафедри іноземних мов та методики їх викладання.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач педагогічною практикою навчального закладу.

До керівництва виробничою (педагогічною) практикою залучаються досвідчені викладачі, методисти.

На *етапі попередньої роботи* керівники виробничої (педагогічної) практики виконують такі види діяльності.

##### **1. Завідувач педагогічної практики:**

- визначає школи для проведення практики і пропонує їх затвердити як базові районному/міському відділу освіти;
- завчасно укладає угоди з базами практики та її проведення за відповідною формою;
- організовує обмін досвідом проведення виробничої (педагогічної) практики між методистами;
- домовляється з лікувальними установами про проходження здобувачами медичного огляду;
- здійснює поділ здобувачів академічної групи на підгрупи;
- передбачає в розкладі день виробничої (педагогічної) практики для здобувачів даного

курсу.

### **1. Завідувачі кафедрами:**

- розробляють методичні рекомендації щодо проведення даного виду педагогічної практики;
- розглядають і подають в навчальну частину відомості про готовність здобувачів даного курсу до практики;
- визначають викладачів кафедри для керівництва підгрупами практикантів (методистів).

### **2. Методисти педагогічної практики:**

- разом із керівництвом школи здійснюють попередній вибір класів у ЗЗСО, вчителів англійської мови, вирішують інші організаційні питання;
- перевіряють наявність медичного огляду у здобувачів закріпленої підгрупи;
- доводять до відома здобувачів розклад виробничої (педагогічної) практики, місце її проходження та організаційні вимоги.

На *початковому етапі* керівники педагогічної практики проводять такі види діяльності:

### **1. Завідувач педагогічної практики:**

- в перший день виробничої (педагогічної) практики організовує інструктивні збори викладачів-методистів і здобувачів-практикантів щодо змісту та організації даного виду практики;
- організовує проведення інструктажу з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності здобувачів та учнів в ЗЗСО під час виробничої (педагогічної) практики;
- доводить до відома методистів графік освітнього процесу та шляхи виконання академнавантаження у зв'язку із шкільними канікулами.

### **2. Методист виробничої (педагогічної) практики:**

- бере участь в інструктивних зборах;
- у перший день виробничої (педагогічної) практики проводить організаційне заняття з підгрупою, призначає старосту підгрупи, доводить до відома здобувачів їх функціональні обов'язки план та графік практики;
- у другий день виробничої (педагогічної) практики знайомить здобувачів із ЗЗСО – базою виробничої (педагогічної) практики, організовує зустріч із адміністрацією школи та вчителями англійської мови;
- здає у навчальну частину план-графік виробничої (педагогічної) практики.

На *основному етапі* керівники виробничої (педагогічної) практики виконують такі види діяльності:

### **1. Завідувач педагогічною практикою, завідувач кафедри:**

- відвідують школи, проводять бесіди з керівниками школи, вчителями, знайомляться з документацією, яку ведуть здобувачі, відвідують уроки та позакласні заходи і беруть участь у їх аналізі;
- проводять бесіди із методистами виробничої (педагогічної) про її стан, вживають заходи щодо його удосконалення.

### **2. Методисти виробничої (педагогічної) практики:**

- організовують спостереження та аналіз уроків та позакласних заходів з англійської мови;
- вчать здобувачів аналізувати урок, робити певні висновки, фіксувати це у щоденниках;
- систематично перевіряють ведення здобувачами документації даного виду практики;
- дають конкретні завдання щодо шефської допомоги ЗЗСО та виготовлення дидактичних посібників, папки-скарбнички;
- допомагають здобувачам у підготовці доповіді (виступ) на методичний семінар, тощо;
- у разі потреби проводять показові уроки чи їх фрагменти;
- систематично (щотижня) проводять відповідні записи у журналах педпрактики;
- визначають конкретний об'єм роботи із здобувачами на час шкільних канікул.

На *підсумковому етапі* керівники виробничої (педагогічної) практики виконують такі види діяльності:

### 1. Завідувач педагогічною практикою, завідувач кафедри:

- організовують виставку-конкурс на кращу документацію виробничої (педагогічної) практики, дидактичний посібник, наочний матеріал;
- вивчають та аналізують звіти методистів та документацію здобувачів, на основі чого складають звіт про результати даного виду практики;
- перевіряють журнали даного виду практики;
- здійснюють оплату годин виробничої (педагогічної) вчителям шкіл;
- беруть участь в організації виставки-конкурсу;
- обговорюють і затверджують результати даного виду практики.

### 2. Методисти:

- перевіряють документацію, яку ведуть здобувачі-практиканти, та оцінюють її;
- передають ЗЗСО дидактичні матеріали.

## 6. Планування уроків, організація та проведення їх аналізу

### Планування уроків

Успішність планування уроків зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь учнів у кожному класі;
- знанням змісту навчально-методичного комплексу;
- знанням умов навчання, вікових особливостей учнів, специфіки конкретного класу;
- знанням основних методичних вимог до сучасного уроку англійської мови;
- врахуванням дидактичних і методичних принципів навчання.

Відповідно до програми навчання англійської мови передбачає комплексне досягнення практичної, виховної, загальноосвітньої та розвиваючої цілей

**Практична мета** передбачає навчання учнів говоріння, аудіювання (усне мовлення), письма, читання (писемне мовлення) іноземною мовою в межах тематики та мовного матеріалу, визначених програмою.

**Загальноосвітня/освітня мета** сприяє розширенню загального та філологічного кругозору учнів.

**Розвиваюча мета** спрямована на розвиток інтелектуальної, пізнавальної діяльності учнів, їх мовленнєвих здібностей.

**Виховна мета** забезпечує моральне, естетичне, трудове виховання учнів засобами англійської мови.

Виходячи із загальних кінцевих цілей навчання, вчитель визначає конкретні цілі уроку: практичну, загальноосвітню, розвиваючу, виховну. Формулюючи практичну мету, вчитель визначає, чого конкретно він буде навчати учнів на цьому уроці. Доцільно починати формулювання практичної мети словами «вчити...» або «навчити...». Наприклад: вчити учнів вживати ГС ... на рівні однієї фрази; вчити учнів вживати нові ЛО ... на рівні понад фразової єдності; вчити учнів розуміти незнайомі слова на основі контексту; вчити учнів розповідати про ... в обсязі 7-8 фраз на основі мовленнєвої ситуації з опорою на логіко-синтаксичну схему; вчити учнів обмінюватися репліками на рівні діалогічної єдності «твердження-твердження» на основі мовленнєвої ситуації; вчити учнів одержувати основну інформацію з прочитаного/прослуханого тексту.

Якщо подається новий мовний матеріал, то формулювання практичної мети може бути таким: ознайомити учнів із функцією, формою, особливостями вживання ГС ... та вчити правильно використовувати її на рівні фрази; ознайомити зі значенням, формою, особливостями вживання ЛО ... та вчити правильно їх використовувати в знайомих ГС на рівні фрази; ознайомити з правилом читання літери ... і вчити правильно читати слова згідно з правилом.

Плануючи досягнення розвиваючої, виховної, загальноосвітньої цілей, вчитель повинен чітко визначити відповідний потенціал навчального матеріалу уроку і своїх дій на ньому. Наприклад:

- розвивати кмітливість учнів (вчитель на уроці використовуватиме безперекладні способи семантизації або ребуси, кросворди тощо);

- розвивати інтелектуальну гнучкість учнів (учитель проводитиме вправу на трансформацію діалога-зразка на основі змінних ситуацій);
- виховувати гарний смак (навчаючи учнів правильно вживати прикметники, вчитель планує проведення вправи на основі ситуації добору одягу, який створює гармонійні за кольором ансамблі, тощо).

Формулювання загальноосвітньої мети можна починати словами: "розширювати уявлення" або «формувати уявлення...». Наприклад:

- розширювати уявлення учнів про традиції ... (учні на уроці будуть читати текст, де є відповідна додаткова інформація, обговорення якої планується вчителем);
- формувати уявлення учнів про національний костюм (вчитель планує подачу або тренування ЛО за темою "Одяг" на основі предметів національного костюма, про який учні ще не мають уявлення).

Починається планування складанням тематичного плану. Він дозволяє вчителю бачити в цілому цикл уроків за темою, роль і місце кожного уроку в ньому і завдяки цьому добирати найбільш ефективні методи, прийоми та засоби для вирішення проміжних завдань на шляху досягнення кінцевих цілей в оволодінні учнями конкретними комунікативними навичками та вміннями в рамках відповідної теми. Для складання тематичного плану необхідно:

- визначити характер та обсяг мовного і мовленнєвого матеріалу кожного уроку, передбачених авторами підручника;
- вивчити відповідні методичні рекомендації та сформулювати цілі кожного уроку з урахуванням етапів роботи над навчальним матеріалом і вимог програми;
- визначити необхідні для досягнення мети методи та прийоми навчання;
- спланувати домашнє завдання;
- забезпечити необхідне оснащення уроку як технічними, так і традиційними засобами навчання;
- врахувати специфіку роботи в даному класі (рівень підготовки учнів, їх пізнавальну активність, уміння виконувати певні види вправ, інтерес, до предмета, відношення до вчителя тощо).

### Зразок схеми для складання тематичного плану

№ уроку	Тип уроку	Цілі уроку	Мовний матеріал	Вид мовленнєвої діяльності				Оснащення уроку	Домашнє завдання
				Г	А	Ч	П		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тематичний план є основою для поурочного планування, в якому розкривається конкретний зміст кожного уроку. З урахуванням специфіки англійської мови як навчального предмета у процесі планування і складання плану-конспекту кожного конкретного уроку тематичного циклу необхідно пам'ятати, що:

- на уроці англійської мови формуються мовленнєві навички і вміння;
- змістом уроку є певний комплекс вправ, що виконуються в чіткій послідовності;
- завдання кожного уроку визначаються в залежності від його місця в тематичному циклі;
- організація мовного матеріалу повинна бути комплексною;
- для формування конкретних, аспектичних мовленнєвих навичок та для розвитку умінь в різних видах мовленнєвої діяльності повинен виконуватись відповідний комплекс вправ;
- мовленнєва практика (вправи) повинна імітувати процес мовленнєвого спілкування, тобто мати комунікативну спрямованість, вмотивованість та ситуативну зумовленість;
- ефективність уроку визначається ступенем мовленнєвої активності учнів;
- урок повинен передбачати систематичний і планомірний контроль рівня сформованості

мовленнєвих навичок, умінь учнів та сприяти здійсненню диференційованого підходу до їх навчання;

- зміст уроку повинен готувати учнів до виконання домашнього завдання;
- урок повинен проводитись іноземною мовою в доступних для розуміння учнями формах;
- діяльність учителя повинна викликати інтерес і пізнавальну активність учнів;
- у процесі планування необхідно враховувати вікові особливості учнів.

### Зразок оформлення плану-конспекту уроку англійської мови для 7 класу.

#### Lesson Plan №41 in the 7th form

**I. The subject of the lesson.** The last sports competition in our school. The Past Indefinite Tense: questions and answers.

**II. The objectives of the lesson are:**

- to practise the vocabulary on the topic;
- to practise pupils' skills in using the Past Indefinite;
- to develop pupils' reading and speaking skills on the topic;
- to practise pupils in writing an informal letter;
- to develop pupils' imagination;
- to train pupils' memory, logical thinking;
- to get pupils acquainted with different kinds of sports;
- to make pupils love sports;
- to encourage pupils to go in for sports.

**III. Teaching aids and teaching materials:** the text-book, the table with special questions in Past Indefinite, three pictures of sports competition in school, grammar cards, cassettes.

**IV. The type of the lesson:** combined lesson.

**V. The procedure of the lesson**

**1. Preliminaries:**

a) Greetings

Good morning children! How are you today?

b) a talk with a pupil on duty

Who is on duty today?

What day is it today? Who is absent today?

What is the weather like today? Is it cold? Is it windy?

Do you like such weather? Why?

c) making notes in the register

d) a talk on the subject of the lesson

Your home task for today was to write down into your vocabularies the words and word-combinations of ex.1. Show me your vocabularies, please. Can you name some of the words? What are they about? Yes, they are about winter sports. So today we'll continue speaking about sports. And the subject of our lesson is "The last sports competition in our school."

Time: 3 minutes.

**2. Pronunciation drill.** The pupils read the words of ex.3, p.104. after the teacher. Then the pupils read the words one by one.

Now pupils repeat the words after me. Read the words one by one.

Time: 2 minutes.

**3. Reading and translation.** Checking home task. The pupils read the text of ex.19, p.92 and translate it orally.

Now let us check your home task. Who would like to read and translate the text?

Time: 10 minutes.

**4. Reading and speaking.** The pupils read the questions of ex.20, p.93 and answer them one by one.

Now pupils, look at ex.20. Your task is to answer the questions on the text which we have just read. So let us do it one by one.

Time: 5 minutes.

**5. Speaking.** Revising the vocabulary on the topic...

10. *Summing up the lesson.* Evaluating pupils' achievements. Motivating marks.

So today we learnt some new words about sports, we spoke about the last sports competition in our school.

You learnt how to write a letter to your pen-friend.

All of you were active today and worked carefully. Your marks are ...

11. *Home task.* Your home task is to do Task 12 on page 146: to read and translate the text; to write down unfamiliar words into the vocabularies.

### **Мета і зміст аналізу уроку**

*Аналіз уроку* – важлива ланка професійної підготовки здобувачів у період виробничої (педагогічної) практики. Він має на меті поглиблювати знання з методики, розвивати дослідницькі, конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючі та організаційні професійні вміння майбутнього вчителя, сприяти формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Конкретні завдання проведення аналізу уроку:

- оволодіти вміннями щодо фіксованого спостереження за діяльністю вчителя або здобувача-практиканта та правильного її інтерпретування;
- навчити визначати шляхи усунення помічених недоліків з урахуванням причин їх виникнення та конкретних умов навчання;
- оволодіти вмінням самоаналізу, що дозволяє порівнювати свої дії з прийнятими в методиці еталонами, шукати та знаходити ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів, умінням оперативного перебудувати накреслені дії залежно від конкретних змін у навчальній ситуації.

Аналіз уроку із основної спеціальності повинен проводитись з урахуванням умов педпрактики, тобто проведення уроків на різних ступенях навчання або в різних групах однієї паралелі. Тому в аналізі кожного етапу і ланки уроку необхідно вчити здобувачів оцінювати уміння вчителя або здобувача-практиканта враховувати специфіку ступеню навчання, вікових особливостей учнів та відмінностей у їх мовній підготовці.

### **Схема аналізу уроку.**

#### ***I. Загальні відомості про урок.***

1. Дата, прізвище ім'я по батькові вчителя, ЗЗСО, клас, кількість учнів.
2. Готовність класу до уроку: гігієнічний стан приміщення, ТЗН, наявність підручників, зошитів, необхідних засобів унаочнення.

#### ***II. Зміст і структура уроку.***

Тема уроку, місце уроку в системі уроків з даної теми.

1. Обґрунтованість і правильність постановки практичної мети, навчальних, виховних і розвиваючих завдань уроку.
2. Доцільність добору мовного матеріалу та його дозування, співвідношення мовної діяльності вчителя і учнів на уроці (з урахуванням його навчального завдання).
3. Етапи уроку. їх логічна послідовність, методична обґрунтованість та часова характеристика.
4. Зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність.

#### ***III. Методика проведення уроку.***

1. Реалізація свідомо-практичного підходу до навчання, співвідношення навчальних дій по усвідомленню мовного матеріалу, тренувальних вправ з мовлення.
2. Забезпечення комунікативного підходу до введення мовного матеріалу, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ.
3. Засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН).
4. Прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їх навчальних дій, динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи, темп), його емоційність; засоби здійснення індивідуального підходу до учнів з різним рівнем підготовки; прийоми корекції мовних навичок учнів.
5. Шляхи досягнення розвиваючого завдання.
6. Спосіб орієнтації на виконання домашнього завдання.

7. Підведення підсумків уроку.

#### **IV. Діяльність вчителя на уроці.**

Підготовленість вчителя до уроку.

1. Знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання.
2. Нормативність мовлення, його чіткість, виразність, емоційність .
3. Дотримання оптимального співвідношення між мовленням вчителя і учнів.
4. Педагогічна майстерність: уміння організувати учнів до роботи, зацікавити їх, енергійність, доброзичливість, такт, артистичність.

#### **V. Діяльність учнів на уроці.**

1. Рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми та готовність до даного уроку.
2. Ступінь засвоєння матеріалу уроку, активність, уважність, рівень розвитку мислення, пам'яті, спостережливості, уяви.
3. Дотримання режиму мовлення іноземною мовою.
4. Розвиненість навичок самостійної роботи.
5. Дисципліна учнів на уроці.

#### **VI. Загальні висновки про урок.**

1. Коротка характеристика результатів уроку в зв'язку з метою і завданням, які поставив вчитель.
2. Рівень засвоєння знань, формування в учнів навичок та вмінь.
3. Врахування вчителем рівня розвитку, освіченості і вихованості колективу учнів.
4. Стиль спілкування вчителя і учнів, підтримання позитивної мотивації на всіх етапах уроку, створення обстановки психологічного комфорту.

#### **VII. Пропозиції щодо удосконалення уроку.**

Удосконалення дидактичного характеру (звернути увагу на структуру уроку, методи, прийоми та засоби навчання).

1. Удосконалення психологічного характеру (прагнення до забезпечення розвиваючої ролі уроку, до здійснення індивідуального і диференційованого підходу: спираючись на рівень розвитку сприймання, осмислення, запам'ятовування, відтворення, закріплення, перенос, актуалізацію).
2. Удосконалення методичного характеру (специфіка методів, прийомів та засобів навчання, видів роботи).
3. Рекомендації з питань самоосвіти вчителя, пропозиції поділитися своїм досвідом або познайомитися з досвідом роботи інших вчителів.

### **Критерії оцінки уроків, проведених здобувачами-практикантами**

Критеріями оцінювання є:

- ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь здобувачів, передбачених програмою практичної підготовки бакалавра;
- рівень професійної й суспільної спрямованості майбутніх вчителів (інтерес до педагогічної професії, любов до дітей, відповідальне і творче ставлення до роботи, активність, ініціативність, самостійність, дисциплінованість).

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки «методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку.

*При цьому:*

- повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
- правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- здобувач правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
- практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами англійської мови різноманітні мовленнєві контакти;

- правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя на уроці;
- здобувач веде урок іноземною мовою (раціонально користується рідною), практично не допускає помилок помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;
- практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу, і здійснює індивідуальний підхід до них;
- здобувач уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці;
- здобувач грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;
- здобувач грамотно проводить дидактичні ігри;
- епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка «*добре*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано неповністю.

*При цьому:*

- не повною мірою реалізовано виховний, освітній або розвиваючий потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
- в цілому правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- здобувач правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
- практикант дає чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлює і підтримує засобами англійської мови різноманітні мовленнєві контакти;
- не завжди правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;
- здобувач веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
- практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
- здобувач уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;
- використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
- здобувач грамотно проводить дидактичні ігри;
- епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка «*задовільно*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті неповністю.

*При цьому:*

- не повною мірою реалізовано виховний, освітній, розвиваючий потенціал уроку;
- методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;
- мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
- недостатньо чітко даються установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлюються засобами англійської мови одноманітні мовленнєві контакти;
- протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
- здобувач часто переходить на рідну мову під час проведення уроку, робить мовні помилки і не



помічає в багатьох випадках помилок учнів;

- здобувач недостатньо володіє прийомами активізації всіх учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
- вміє викликати інтерес до деяких навчальних днів, що виконуються на уроці,
- мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
- здобувач використовує дидактичні ігри, але не завжди грамотно їх проводить;
- постійно користується конспектом у ході уроку і не може скоригувати свою діяльність у разі необхідності.

Результати виробничої (педагогічної) практики обговорюються на кафедрі іноземних та методики їх викладання.

У разі порушення поставлених вимог здобувач-практикант усувається від проходження практики. Здобувач, який не виконав програму практики, отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку під час публічного звіту про проходження виробничої (педагогічної) практики, вважається здобувачем, що не виконав навчальний план семестру і його робота визнана незадовільною. За рішенням деканату факультету для нього може бути призначено повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в академії за умов, зазначених у відповідному Положенні <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf> Академії.

Якщо здобувач повторно отримав негативну оцінку з практики, вирішується питання про його відрахування із ЗВО.

### **Позакласні заходи та їх аналіз**

Мета позакласної роботи, в тому числі роботи з англійської мови, має кілька аспектів: виховувати та підтримувати у школярів мотивацію до оволодіння рідною та іноземною мовами як предметом: сприяти підвищенню рівня володіння учнями мовами; розширювати знання учнів про соціально-економічні особливості та культуру країни, мова якої вивчається; розвивати творчі здібності школярів; здійснювати емоційний вплив на учнів; здійснювати особистісне спілкування вчителя з учнями; формувати лінгвокраїнознавчу компетенцію школярів.

Особливості позакласної роботи з англійської та рідної мови порівняно з класною роботою: лабільність змісту та форм позакласної роботи зумовлена її проведенням за особистим планом учителя, складеним згідно з рівнем навченості, інтересами та здібностями учнів; її не регламентованість за місцем, часом і формами проведення; емоційна насиченість, захоплюючий характер проведення виховних заходів; добровільність і масовість участі школярів у позакласній роботі; відсутність чітко визначених домашніх завдань; відсутність чітко визначеної оцінки діяльності учнів.

Основними вимогами організації позакласної роботи є: кореляція з класною роботою з англійської мови та рідної мови; організація колективної взаємодії учнів; велика кількість учасників позакласних заходів; створення радісної ненапруженої атмосфери під час підготовки та проведення виховних заходів.

Розрізняємо *одиночні* та *комплексні* позакласні заходи такого типу. Одиночний захід є більш-менш однорідним за змістом і проводиться найчастіше в одній групі або класі і для участі в ньому не відбираються учні з класів. До таких заходів відносять розгадування кросвордів, бесіди носія мови з учнями про традиції країни, мова якої вивчається; вікторини, демонстрації оригінального відеофільму тощо. Комплексний захід складається з певної кількості одиночних і здебільшого організується як шкільний захід або захід паралельних класів, для активної участі в якому відбираються представники класів або груп. Прикладами комплексних заходів можуть бути шкільна олімпіада з англійської мови; концерт учнів 7-х класів; вечір поезії, в якому беруть участь учні 10-х класів; свято алфавіту для учнів 5-х (1-х) класів тощо.

*Комплексні заходи* (здебільшого загальношкільні, кількох паралельних класів або двох груп одного класу):

Місячник англійської мови (загальношкільний захід).

Тиждень англійської мови (загальношкільний захід).

Олімпіада з англійської мови (загальношкільний захід).

Олімпіада з англійської мови 5-х (6-х, 7-х та ін.) класів.

Вечір, що проводиться іноземною мовою (загальношкільний захід).

Вечір, що проводиться іноземною мовою, 9-х (10-х, 11-х) класів.

Ранок, що проводиться іноземною мовою, 1-х (2-х, 3-х та ін.) класів. (*Тематика*: «Моя дорога матуся», «Ранок АВС», «Ми знаємо алфавіт» тощо).

Конкурс на кращу постановку п'єс або сценівок.

Конкурс на кращого читця прози (поезії).

Конкурс на краще виконання лісні.

Конкурс на кращого читця поезії одного поета.

Конкурс на кращий переклад поезії з англійської мови на рідну.

Конкурс на краще володіння іноземною мовою (аудіювання, говоріння, читання).

Конкурс стіннівок.

Конкурс монтажів.

Конкурс на кращу рекламу.

Радіогазета (загальношкільний періодичний захід).

Демонстрація відеофільмів іноземною мовою з частковим синхронним перекладом викладачем (періодичний захід).

Засідання малої Академії наук: учні виступають з доповідями (старші класи).

Ділова гра. Наприклад, «Вступний екзамен до вузу» (11-ті класи).

Концерт, що проводиться іноземною мовою. Концерт-бесіда. (*Тематика*: «Рок-музика і молодь», «Музика країни, мова якої вивчається», тощо).

Засідання Клубу веселих і кмітливих.

Гра: «Поле чудес», «Що? Де? Коли?» тощо.

Зустріч з носієм мови, що вивчається, і концерт, що проводиться іноземною мовою.

Дискусія. (*Тематика*: «У гостях добре, а вдома краще», «Ким хочеш бути?», «Ми відрізняємось від них?» тощо).

Бесіда. (*Тематика*: «Австралія та австралійці». «По країні, мова якої вивчається», «Свята поляків (американців, німців)» тощо).

Доповідь носія мови, що вивчається, а також викладача або здобувача, котрий побував у країні, мова якої вивчається, та концерти силами учнів. (*Тематика*: «Як розважається молодь в Британії?». «У нашій школі та у вашій школі» тощо).

*Одиничні заходи* (здебільшого групові або класні): Спектакль (п'єса).

Спектакль (спецівка).

Відгадування загадок.

Відгадування кросвордів.

Відгадування шарад.

Вікторина. (*Тематика*: «Історія (культура) країни, мова якої вивчається», «Чудовий світ тварин», «Традиції» тощо).

Конкурс. (*Тематика*, «Хто краще знає іноземну мову?», «Відкриваємо Америку»).

Дискусія. (*Тематика*: «Хороші люди — де ти їх зустрічаєш?», «Для чого потрібно знати іноземну мову?»).

Проведення свята країни, мова якої вивчається. Наприклад: «Перше квітня», «Свято святого Валентина» тощо.

Гра. Наприклад: «Поле чудес», «Відгадай, кого/що я задумав»,

«Подорож по країні, мова якої вивчається», лото іноземною мовою тощо.

Прес-конференція. Проводить носій мови, що вивчається, викладач, здобувач-практикант; запитання ставлять усі учні класу або групи.

Доповідь про ту чи іншу країну. (*Тематика*: «Традиції та свята у країні, мова якої вивчається», «Мій друг по листуванню», «Рух скаутів», «Гарні манери», «Шлюб у країні, мова якої вивчається» тощо).

Бесіда. (*Тематика*: «Міста Канади», «Міський пейзаж Лондона», «Школа в Берліні», «Грошові знаки США» тощо).

Випуск тематичної стіннівки.

Випуск тематичного монтажу.

Створення тематичного альбому.

Відзначення дня народження учня.

Деякі одиничні заходи можуть бути організовані в одному або кількох класах. Наприклад, гру «Поле чудес» можуть проводити окремі класи, а створені шляхом відбору команди – змагатися на рівні школи.

Неможливо переоцінити виховний та емоційний вплив одиничного комплексного (концерт) заходу, що проводиться у групі і до якого залучаються всі його учні. Комплексний загальношкільний захід не має цієї переваги: на ньому здебільшого присутні тільки окремі учні з кожного класу і до того ж представники не всіх класів беруть у цьому заході активну участь.

### **Зразок плану позакласного заходу англійською мовою.**

**Subject:** The British Royal Family.

**Objectives:**

- to practise using dictionaries and encyclopedia;
- to practise reciting the poems;
- to exchange the information;
- to take photos;
- to issue the wall paper;
- to develop pupils' listening and speaking skills;
- to develop pupils' memory, imagination, creative thinking;
- to get pupils acquainted with life and traditions of the Royal family.

**Teaching aids and materials:** a film strip projector, the slides, photos, pictures, dictionaries, British Encyclopedia Volume II, poems, cards with the texts about the Royal family.

**Type of activity:** the upbringing lesson for the 9th form

**Preparatory work:** five pupils study and select necessary material for discussions, texts, poems; two pupils take photos, four pupils issue the wall paper, two pupils get ready to be the presenters, four pupils prepare the classroom for the lesson, etc.

**Procedure** may include introduction, main part (the script), conclusion or summing up. Depending on the type of activity the procedure may vary.

### **Аналіз позакласного заходу, проведеного англійською мовою**

1. Мета виховного заходу і ступінь її досягнення.
2. Структури виховного заходу: комплексний або одиничний; масовий, груповий, індивідуальний, змішаний.
3. Методична організація виховного заходу:
  - а) з елементом змагання чи без нього;
  - б) з художнім виконанням чи без нього;
  - в) з перевтіленням діючих осіб чи без нього.
4. Зміст позакласної роботи.

#### **Підготовчий період:**

- а) підготовка текстового матеріалу заходу: практикантом, учнями і практикантом;
- б) пізнавально-емоційна цінність текстового матеріалу;
- в) дійові учасники заходу: практикант; практикант і учні (кількість залучених дійових учасників-школярів у відсотках від усіх класу або групи);
- г) успіхи учнів-дійових учасників, залучених до проведення заходу, у володінні іноземною мовою.

#### **Проведення заходу:**

- а) оформлення приміщення, де проводиться захід;
- б) привнесення емоційного елемента у проведення заходу;
- в) якість підготовки учнів-дійових осіб заходу;
- г) залученість до діяльності учнів, що не є дійовими особами заходу;
- д) реакція на діяльність учнів-дійових осіб з боку учнів, що не є дійовими особами заходу;
- е) наявність запрошених гостей.

### Підсумковий період:

- а) якість підбиття підсумків практикантом;
- б) відзначення дійових осіб заходу.

### Зразок плану позакласного заходу рідною мовою.

1. **Тема:** «У хорошому одязі і мавпа красива» (японська приказка)
2. **Мета:** формувати уявлення про справжню красу людини; розвивати естетичний смак, почуття міри в моді.
3. **Оснащення:** експозиція художніх репродукцій (плакатів) з зображенням одягу різних стилів; ноутбук; відеоролик «Мода ХХ – ХХІ століть»; матеріали для конкурсів (для хлопчиків – галстуки; для дівчаток – підручні матеріали для створення «модного» одягу: туалетний папір, скотч, ножиці, пакети для сміття і т. п.)
4. **Список використаної літератури:**
5. **Хід виховної години**

На дошці плакат: «Житло прикрашають речі, а людину – одяг». (Узбецька приказка)

**Учитель:** Сьогодні наша розмова про моду. Якщо ми заглянемо у великий тлумачний словник сучасної української мови, то зможемо прочитати таке: «Мода – це недовготривале панування в суспільстві певних смаків, що виявляються у зовнішніх формах побуту, особливо в одязі». Або ще: «Загальне визнання, популярність у певний час». Отже, сьогодні вашій увазі пропонується усний журнал «Про красу, про моду і хороший смак». І перша його сторінка – «Про хороше в моді і моду на хороше»...

### Схема аналізу позакласного заходу рідною мовою.

**Підготовка заняття.** Виховна і пізнавальна мета. План-конспект, своєчасне його пред'явлення. Підбір наочності, технічних засобів. Попередня підготовка учнів, участь їх у проведенні заняття. Самостійність практиканта при підготовці заняття, ініціативність. Оформлення приміщення і створення відповідних умов для більш ефективного проведення заняття.

**Початок заняття.** Вхід учнів, керівника, гостей. Вітання, облік відвідування. Готовність до роботи. Повідомлення теми, мети, завдань. Час, затрачений на початок заняття. Висновки.

**Характеристика заняття за змістом.** Актуальність. Повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу. Введення нових термінів, понять і їх пояснення. Відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів. Правильність і доступність висновків. Рекомендації учням для самовиховання.

**Характеристика методів і прийомів.** Які методи і прийоми використано, їх доцільність. Вміння застосовувати дані методи і прийоми. Використання наочності, технічних засобів. Розвиток ініціативи, допитливості, бажання діяти. Активність і інтерес учнів. Висновки і пропозиції.

**Дисципліна і поведінка учнів.** Робочий настрій і діловитість. Стан дисципліни. Характер порушень порядку і їх причини. Методи і прийоми дисциплінування учнів. Ступінь активності і зайнятості учнів.

**Завершення заняття.** Форма закінчення заняття. Чи зроблено висновки, що впливали зі змісту заняття? Чи вклався практикант у час? Висновки і пропозиції.

**Характеристика результатів заняття.** Досягнення мети і завдань. Вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі. Прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). Ефективність використання часу. Вплив на підвищення активності учнів. Висновки і пропозиції.

### Критерії оцінювання позакласного заходу

Оцінка «**відмінно**» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, вміло застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню

розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо).

Оцінка «*добре*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Оцінка «*задовільно*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах спланував виховний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Виховний захід характеризують послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал уроку.

## 7. Методи навчання:

1. Частково пошукові методи;
2. Організація самостійного пошуку матеріалу;
3. Використання мультимедійних технологій;
4. Метод спостереження й аналізу уроків;
5. Проблемний метод;
6. Дослідницький метод;
7. Пояснювально-ілюстративні методи;
8. Робота з науковою літературою;
9. Демонстрація, презентація, методичний аналіз;
10. Constructivist teaching method – конструктивістське навчання: самостійне конструювання власних знань, навичок й умінь;
11. Інтерактивні методи – бесіда, розповідь-пояснення, навчальна дискусія, батл-дискусія, проблемні ситуації, круглий стіл (round-table discussion), дебати, проект, диспут, тренінг.

## 8. Контроль професійно-методичної діяльності здобувача-практиканта

Під час проходження виробничої (педагогічної) практики на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» перевіряється та оцінюється розвиток у здобувачів-практикантів вміння спостерігати та брати участь в освітньому процесі у ЗЗСО та здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи власну іншомовну компетенцію та знання основ педагогіки, психології, методики викладання англійської мови та фахових дисциплін; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

*Рівень теоретичної та методичної підготовки* здобувачів визначається вмінням творчо використовувати знання при вирішенні конкретних методичних завдань.

Об'єктом контролю при презентації шкільного уроку, позакласного заходу є рівень володіння здобувачем гностичними, комунікативно-навчальними та організаційними вміннями. Форма

контролю: обговорення та аналіз уроку, позакласного заходу, плану-конспекту уроку, плану-конспекту (сценарію) позакласного заходу.

Презентація уроку, позакласного заходу зараховується за умови, якщо здобувач-практикант продемонстрував задовільний рівень (5-3 балів) володіння професійними вміннями та не робив при цьому серйозних помилок.

Здобувач-практикант отримує оцінку за кожний вид роботи та згідно вимог оформлену документацію за 4-х бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

За виробничу (педагогічну) практику виводиться середня оцінка: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

## 9. Зразки оформлення документації, що ведуть здобувачі-практиканти, та критерії оцінювання

### ЩОДЕННИК

виробничої (педагогічної) практики  
здобувача 41-А групи  
гуманітарно-технологічного факультету  
з галузі 01 Освіта  
за спеціальністю 014 Середня освіта  
(Англійська мова і література)

### ШБ

**Завдання виробничої (педагогічної) практики**

**Права і обов'язки здобувача-практиканта**

**Схема аналізу уроку з англійської мови**

**1 сторінка:**

ЗЗСО, клас \_\_\_\_\_

Директор школи \_\_\_\_\_

Заступник директора з навчально-виховної роботи \_\_\_\_\_

Заступник директора з виховної роботи \_\_\_\_\_

Учитель англійської, другої мови \_\_\_\_\_

**2 сторінка:**

Розклад уроків англійської мови в період виробничої (педагогічної) практики

**3 сторінка:**

Розклад дзвінків у ЗЗСО

**4 сторінка**

Список учнів закріпленого класу

**5 сторінка**

Графік проведення уроків і виховних годин

### ЩОДЕННИК СПОСТЕРЕЖЕНЬ

№ п/п	Дата	Клас	Тема уроку чи виховної години	Хід уроку, аналіз спостережень Висновки і пропозиції
-------	------	------	-------------------------------	---

**Розділи індивідуального плану проходження виробничої (педагогічної) практики.**

#### **I. Підготовка до виробничої (педагогічної) практики**

1. Участь у настановчій конференції.
2. Знайомство зі ЗЗСО, класом, документацією.
3. Знайомство з внутрішнім розпорядком школи.
4. Підбір методичної літератури.
5. Знайомство з оформленням і веденням класного журналу, щоденниками учнів.

#### **II. Навчальна робота**

1. Знайомство з календарним та поурочним плануванням.
2. Спостереження уроків вчителів-предметників.
3. Написання конспектів уроків.
4. Проведення уроків згідно розкладу.
5. Участь у методичних об'єднаннях вчителів по фаху.

### **III. Виховна робота**

1. Проведення бесід з учнями, батьками на педагогічні теми.
2. Проведення виховних годин, екскурсій.
3. Проведення позакласних заходів.
4. Участь у класних та загальношкільних батьківських зборах.

### **IV. Підсумки практики**

1. Написання звіту про проходження педагогічної виробничої (педагогічної) практики.
2. Оформлення документації виробничої (педагогічної) практики.
3. Участь у роботі педагогічної ради школи.
4. Участь у підсумковій конференції.

### **Критерії оцінювання індивідуального плану**

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг повного якісного виконання всіх розділів та пунктів індивідуального плану.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг повного виконання всіх розділів та пунктів індивідуального плану.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував розділи індивідуального плану, намітив реальні, конкретні шляхи його виконання. В результаті реалізації запланованих дій досяг неповного та не завжди якісного виконання розділів та пунктів індивідуального плану.

### **Схема написання психолого-педагогічної характеристики учня**

#### **I. Загальні відомості про учня**

1. Біографічні дані. Прізвище та ім'я учня, рік народження, національність.
2. Соціально-побутові умови. Адреса проживання. Склад сім'ї, освіта, місце роботи батьків. Допомога сім'ї у навчанні і вихованні дитини. Режим праці і дозвілля учня. Участь його в домашній праці.
3. Стан здоров'я. Крім загальної характеристики стану здоров'я учня за даними шкільного лікаря, обов'язково вказати на сенсорні дефекти, якщо такі виявлені в учня.

#### **II. Загальний рівень розвитку учня**

1. Психічний розвиток учня. Характеристика його уваги. Особливості сприймання і розуміння навчального матеріалу. Швидкість, точність і міцність запам'ятовування. Особливості мислення учня. Рівень володіння операціями аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування і узагальнення. Особливості уяви учня. Рівень розвитку мови (культура мовлення, багатство активного словника, логічність мовлення). Розвиток вольових якостей (цілеспрямованість, принциповість, самостійність, ініціативність, витримка тощо).

2. Інтелектуальний розвиток учня, його ерудиція. Інтерес до питань світогляду, моралі, науки, техніки, мистецтва, спорту. Наявність провідного інтересу. В яких гуртках і спеціальних дитячих установах працює учень? Особливості читацьких інтересів учня, їх широта і стійкість. Самостійність, критичність, гнучкість та логічність мислення.

3. Індивідуально-психологічні особливості учня. Його збудливість і енергійність, врівноваженість і емоційна вразливість. Темп роботи і мовлення учня. Чи легко він переходить від

одного виду діяльності до іншого?

Наполегливість, впевненість, охайність учня. Рівень розвитку почуття колективізму, обов'язку, власної гідності. Скромність, сміливість, рішучість, правдивість, чесність і самокритичність учня. Ставлення до вчителів, товаришів і батьків.

До якого виду діяльності спостерігається нахил учня? Яку діяльність може він виконувати особливо успішно? Яку професію в майбутньому хоче обрати? Охарактеризувати загальні й спеціальні здібності учня.

### **III. Навчальна діяльність учня**

Ставлення учня до занять у ЗЗСО. Чи є пропуски занять, причини пропусків. Уважність на уроках. Якими навчальними предметами більше цікавиться? Якість і систематичність виконання домашніх завдань. Вміння учнів самостійно працювати над навчальними завданнями. Які прийоми індивідуального підходу використовувались у роботі з учнем. Їх наслідки. Ставлення учня до оцінки вчителем його успіхів і невдач у навчанні. Успішність його з різних навчальних предметів. Участь у предметних гуртках. Які навчальні предмети опановує легко, а які з труднощами? Їх причина. Які заходи вживались для підвищення успішності з цих предметів? Їх наслідки. Думка практиканта про шляхи поліпшення навчальної діяльності учня.

### **IV. Громадська активність учня**

Участь у громадському житті класу і школи. Які доручення має і як їх виконує? Дисципліна учня (якщо є випадки порушення, то дати характеристику їх причин). Становище учня в класному колективі (офіційний чи неофіційний лідер малої групи, не прийнятий у колективі). Участь у суспільно корисній праці. Мотиви громадсько-корисної і суспільно корисної діяльності. Чи були спроби підвищувати інтерес учня до громадської роботи? Якими шляхами вони здійснювалися? Наслідки цього. Думка практиканта про можливі шляхи підвищення громадської активності учня.

### **V. Висновки**

Найважливіші позитивні сторони навчання і дисципліни учня. Причини відставання у навчанні і порушення дисципліни. Які заходи були вжиті практикантом для поліпшення успішності і поведінки учня? Їх ефективність. Яку систему заходів, на думку практиканта, слід розробити і реалізувати для виправлення становища? Які індивідуально-типологічні особливості слід враховувати при цьому?

### **Критерії оцінювання психолого-педагогічної характеристики учня.**

Оцінка «*відмінно*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах описав розділи психолого-педагогічної характеристики учня, намітив реальні, конкретні шляхи його виховання. Розкрив найважливіші позитивні сторони навчання і дисципліни учня, причини відставання у навчанні і порушенні дисципліни. Намітив заходи для поліпшення успішності і поведінки учня, передбачив їх ефективність. Розробив систему заходів для виправлення становища.

Оцінка «*добре*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах описав розділи психолого-педагогічної характеристики учня, намітив реальні, конкретні шляхи його виховання. Розкрив найважливіші позитивні сторони навчання і дисципліни учня, причини відставання у навчанні і порушенні дисципліни. Намітив заходи для поліпшення успішності і поведінки учня. Розробив систему заходів для виправлення становища.

Оцінка «*задовільно*» ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя, та, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах описав розділи психолого-педагогічної характеристики учня, намітив реальні, конкретні шляхи його виховання. Розкрив найважливіші позитивні сторони навчання і дисципліни учня, причини відставання у навчанні і порушенні дисципліни. Намітив не завжди правильно заходи для поліпшення успішності і поведінки учня. Розробив не достатньо ефективну систему заходів для виправлення становища.

### **Схема звіту**

**Короткі відомості про ЗЗСО**, загальна характеристика матеріальної бази школи, класу; узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя того класу, в якому працював здобувач-практикант.

### **Виконання індивідуального плану роботи**



**Виконання навчальної роботи в ЗЗСО** у відповідності з індивідуальним планом: з яких предметів і з якого розділу шкільного курсу проведено уроки, в яких класах, оцінки, позитивні сторони і недоліки; які уроки викликають труднощі і чим обумовлені ці труднощі; як переборювались труднощі; які дидактичні завдання розв'язувались у процесі педпрактики: що зроблено, щоб навчити школярів самостійно оволодівати знаннями; яка робота проводилась із слабкими учнями, з відмінниками і з тими, хто виявляє підвищений інтерес до вивчення окремих дисциплін.

**Виконання виховної і позакласної роботи** у відповідності з індивідуальним планом: які виховні завдання розв'язувались; які форми виховної роботи практикувались; успіхи й труднощі.

**Аналіз методичної роботи** виконаної здобувачем-практикантом в класі. Як вивчався передовий досвід роботи вчителів в ЗЗСО, з яких проблем. Навести конкретні приклади. Участь у роботі методичних об'єднань вчителів.

#### **Робота з батьками. Громадська робота**

Яких умінь і навичок набуто в процесі педпрактики. Які завдання поставлено на майбутнє.

**Висновки про педпрактику, її значення.** Ваше ставлення до професії вчителя. Пропозиції, побажання щодо вдосконалення змісту і організації педпрактики. Чи одержано задоволення від цієї роботи, які при цьому зустріли труднощі.

#### **Критерії оцінювання звіту.**

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав реальні, конкретні шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Повно і якісно описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ЗЗСО, виконання виховної і позакласної роботи, аналіз методичної роботи, роботи з батьками, громадської роботи. Зробив змістовні висновки про педпрактику, її значення.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя та, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав реальні, конкретні шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Повно описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ЗЗСО, виконання виховної і позакласної роботи, аналіз методичної роботи, роботи з батьками, громадської роботи. Зробив висновки про педпрактику, її значення.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо здобувач, враховуючи настанови методиста і вчителя та, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах висвітлив розділи звіту, описав шляхи виконання індивідуального плану, шляхи виконання виховних завдань, успіхи й труднощі, навів конкретні приклади. Описав всі розділи та пункти звіту: виконання навчальної роботи в ЗЗСО, виконання виховної і позакласної роботи, аналіз методичної роботи, роботи з батьками, громадської роботи. Зробив висновки про педпрактику, її значення.

#### **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
75-81	<b>C</b>		
67-74	<b>D</b>	задовільно	
60-66	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## 10. Рекомендована література

### Базова література:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
2. Каніболоцька О. А. Інновації в методиці : інтерактив, портфоліо, презентації : збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2007. 150 с.
3. Кендау Д., Морзе Н. В., Дементієвська Н. П. Intel. Навчання для майбутнього : навч. посіб. Київ : Нора-прінт, 2005. 436 с.
4. Коваленко О. Я., Кудіна І. П. Книга вчителя іноземної мови : довідко-методичне видання. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 240 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Київ : Ленвіт, 2002. 327 с.
6. Організація педагогічної практики в кредитно-модульній системі навчання (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», «спеціаліст») : укл. : Соловей М. І., Ніколаєва С. Ю., Спіцин Є. С. та ін. Київ : Ленвіт, 2006. 106 с.
7. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. : кол. авторів під керівництвом С. Ю. Ніколаєвої, В. В. Черниш. Київ : Ленвіт, 2003. 250 с.
8. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови 1–11 класи. Київ : Ірпінь, 2015. 208 с.
9. Тарнопольський О. Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій ЗССО : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
10. Brown H. Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 2007. 285 p.
11. Celce-Murcia M. Teaching English as a Second or a Foreign Language. 4<sup>th</sup> Edition. Boston : Newbury House, 2013. 720 p.
12. Cohen Luis. Research Methods in Education. London : Routledge, 2005. 446 p.
13. Dobson Julia M. Effective Techniques for English Conversation Groups. USA : Newbury House, 1992. 137 p.
14. Reece Jan, Walker Stephen. Teaching, Training and Learning. Oxford : Business Education Publishers Limited, 2003. 438 p.
15. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 1989. 171 p.

### Допоміжна література:

1. Вдовенко С. С. English for junior pupils : навч. посіб. Львів : МП «Слово», 1993. 224 с.
2. Денисенко С. Іноземні мови у сучасному світі : *Інформаційний вісник*. Київ, 2005. № 3, С. 16-18.
3. Пассов Е. И. Урок иностранного языка в средней школе : пособие. Москва : Просвещение, 2010. 176 с.
4. Педагогічна практика в початковій школі : посібник / за ред. О. Б. Будник. Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2016. 308 с.
5. Роман С. В. Досвід навчання студентів аналізу уроку під час педагогічної практики в школі *Методика викладання іноземних мов* : наук.-метод. збірник. Київ : Освіта. Вип. 21, 1992. С. 42-47.
6. Роман С. В. Аналіз уроку іноземної мови у початковій школі. *Іноземні мови*. 2005. № 1. С. 43-47.
7. Ружин К. М. Інтерактивна методика у контексті комунікативного підходу до навчання іноземної мови. *Вісник ЗНУ. Філологічні науки*. 2012. № 2. С. 126-132.
8. Соловей М. І. та інші. Педагогічна практика здобувачів старшого етапу навчання мовного вузу (методичний аспект). *Іноземні мови*. 1998. № 2. С. 36-53.
9. Ступенева система освіти в Україні та система навчання іноземних мов. *Іноземні мови*. 1996. Вип. 1. С. 25-30.
10. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майер, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю.Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
11. Тарнопольський О.Б., Кабанова М.Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій ЗССО : підручник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
12. Rogova G. V. Methods of Teaching English. Leningrad, 1985. 311 p.

13. Scarcella Robin C. Developing Communicative Competence in a Second Language. Boston : Heinle and Heinle Publishers, 1990. 356 p.
14. Segal M. K., Pavlik C. Interaction I. A Writing Process Book. USA : Random House, Inc., 1985. 164 p.
15. Segal M. K., Pavlik C. Interactions II. A Writing Process Book. USA : Random House, Inc., 1990. 182 p.

### Інформаційні ресурси

1. Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів. 1-4 класи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/inozemna-mova-poyasnyvalna-znz-sznz-1-4-klas-belyaeva-xarchenko-finalna-zv.pdf>
2. Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів. 5-9 класи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
3. Іноземні мови. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів. 10-11 класи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
4. Лекції з методики навчання англійської мови. URL : <https://pedcollege.lnu.edu.ua/11997-2>
5. Методичні рекомендації щодо вивчення англійської мови в початковій ЗЗСО у 2016/2017 навчальному році. URL : <https://www.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/07/met-rek-inoz-movy-poch-shkola.pdf>
6. НУШ-2 Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом Р.Б. Шияна. URL : <http://sokyryany.osv.org.ua/programi-13-23-01-23-01-2019/>
7. Педагогічна практика в початковій школі. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/2176.pdf>
8. Положення Про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. URL : <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf>
9. Пропедевтична та педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя початкової школи. Методичні матеріали. URL : <http://dspu.edu.ua/sites/pedagogical/wp-content/uploads/2018/10/posibnyk-pedagogichna-praktyka.pdf>
10. Свіца А. В. Шляхи реалізації засад концепції «Нова українська школа» в процесі навчання англійської мови. URL : <https://vseosvita.ua/library/slahi-realizacii-koncepcii-nus-na-urokah-anglijskoi-movi-104372.html>
11. Сучасні зарубіжні методики викладання англійської мови в початковій ЗЗСО. : Рекомендаційний бібліографічний список літератури. URL : <http://194.44.187.2/eljourn/1/Suchasni.pdf>
12. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ (Документи). URL : <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>
13. Jeremy Harmer. How to Teach English. URL : [https://www.academia.edu/34720971/How\\_to\\_Teach\\_English\\_2nd\\_Edition\\_Jeremy\\_Harmer.PDF](https://www.academia.edu/34720971/How_to_Teach_English_2nd_Edition_Jeremy_Harmer.PDF)
14. Jeremy Harmer. The Practice of English Language Teaching. URL : [https://www.twirpx.com/files/science/languages/english/teaching/harmer\\_practice/](https://www.twirpx.com/files/science/languages/english/teaching/harmer_practice/)
15. Jeremy Harmer. Essential Teacher Knowledge : Core Concepts in English Language Teaching. URL : <https://www.twirpx.com/file/1795475/>
16. Swan M. Thinking About Language Teaching : Selected Articles 1982-2011, 2012. URL : [https://www.researchgate.net/publication/288446005\\_Swan\\_M\\_2012\\_Thinking\\_About\\_Language\\_Teaching\\_Selected\\_Articles\\_1982-2011](https://www.researchgate.net/publication/288446005_Swan_M_2012_Thinking_About_Language_Teaching_Selected_Articles_1982-2011)